

TYÖELÄMÄ- JA TASA- ARVOVALIOKUNNAN MIETINTÖ 8/2007 vp

Hallituksen esitys laeiksi työsopimuslain 13 luvun 11 §:n sekä työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta annetun lain 13 §:n muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 16 päivänä lokakuuta 2007 lähettänyt työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen laeiksi työsopimuslain 13 luvun 11 §:n sekä työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta annetun lain 13 §:n muuttamisesta (HE 125/2007 vp).

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- lainsäädäntöjohtaja Tarja Kröger, työministeriö
- työehtoasiantuntija Nikolas Elomaa ja lakimies Anne-Mari Mäkinen, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry

- sopimusvastaava, lakimies Heli Ahokas, Toimihenkilökeskusjärjestö STTK ry
- lakimies Maria Löfgren-Toivonen, Akava ry
- asiantuntija Jyrki Hollmén, Elinkeinoelämän keskusliitto EK
- lainopillinen asiamies Risto Tuominen, Suomen Yrittäjät ry
- neuvottelupäällikkö Elina Vartiainen-Hynönen, Kunnallinen työmarkkinalaitos
- lakimies Marianne Jalovaara, Helsingin yliopisto
- esittelijä Carolina Ansinn ja luottamusmies Matti Aaltonen, Museovirasto
- henkilöstöjohtaja Erkki Tommila ja työsuojeluvaltuutettu Maili Kekki, Alko oy.

Lisäksi kirjallisen lausunnon on antanut Valtion työmarkkinalaitos.

HALLITUKSEN ESITYS

Työsopimuslakia sekä työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta annettua lakia ehdotetaan muutettaviksi. Työnteon keskeisiä ehtoja koskevan selvityksen antamisvelvollisuuden rikkominen tulee rangaistavaksi. Lisäksi työsuojeluviranomaisen toimivaltuuksia muutetaan siten, että työsuojeluviranomainen voi antaa kehotuksen sen varmistamiseksi, että

työnantaja antaa selvityksen työnteon keskeisistä ehdoista.

Esityksen tarkoituksena on parantaa määräaikaisissa työsuhteissa työskentelevien työntekijöiden asemaa ja ehkäistä sellaisten määräaikaisien työsopimusten käyttöä, joille ei ole olemassa lain mukaista perustetta.

Lait ovat tarkoitettut tulemaan voimaan ensi tilassa.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa lakiehdotusten hyväksymistä muuttamattomina.

Esityksen tavoitteena on vaikuttaa siihen, että työsopimukset solmittaisiin määräaikaisina vain silloin, kun sille on laissa tarkoitettut perusteet. Kohdentamalla valvontaa työsuhdevalvontaan sekä tarjoamalla valvoville viranomaisille uusia välineitä voidaan vaikuttaa siihen, että perusteettomat määräaikaiset sopimukset vähensivät. Valiokunta pitää esityksen tavoitteita tärkeinä.

Ehdotetulla muutoksella saatettaisiin jo voimassa olevat velvoitteet rangaistusuhan alaiseksi. Työmarkkinoiden toimivuuden kannalta on tärkeää, että määräaikaisten työsuhteiden käyttöön liittyvät pelisäännöt ovat mahdollisimman selkeät.

Valiokunta katsoo, että esitys antaa lisää keinoja sekä yksittäiselle työntekijälle että viranomaisille puuttua laittomiin määräaikaisiin työsopimuksiin. Nämä keinot parantavat jälkikäteisiä mahdollisuuksia reagoida oikeudenloukkauksiin. Niillä voi olla myös ennaltaehkäiseviä ja työnantajien menettelyä ohjaavia vaikutuksia. Tarkoitus on, että työnantaja miettisi työsuhdetta solmittaessa entistä tarkemmin myös määräaikaisuuden perustetta.

Tilastojen mukaan vuoden 2001 lainsäädännön muutoksella ei ole juurikaan ollut vaikutusta määräaikaisten työsuhteiden määrään ja suhteelliseen osuuteen kaikista työsuhteista. Vaikka toistaiseksi voimassa oleviksi tarkoitettujen työpaikkojen osuus avoimista työpaikoista on viime aikoina jonkin verran kasvanut, määräaikaisia on edelleen noin puolet kaikista uusista työsuhteista. Työllisyyden nopea kasvu selittää osittain sitä, että uudet työsuhteet ovat monissa tapauksissa määrä- tai osa-aikaisia. Valiokunta pitää kuitenkin tärkeänä, että syntyvien uusien työsuhteiden laatua tarkoin seurataan. Lakiehdotusten tarkoituksena ei ole estää määräaikaisten

sopimusten perusteltua käyttöä. Määräaikainen sopimus voidaan tehdä, jos tehtävä on projekti- tai kausiluonteinen tai jos perusteena on sijaisuus esimerkiksi toisen työntekijän perhevaaraan, sairausloman tai muun poissaolon vuoksi. Jos työnantajalla on pysyvä työvoiman tarve, määräaikaisten työsopimusten käyttö ei ole sallittua.

Määräaikaisessa työsuhhteessa työtä tekevä on olennaista saada tieto siitä, millä perusteella sopimus on tehty määräaikaisena ja kuinka pitkään sopimus jatkuu. Määräaikaisuuden perusteen ilmoittamisvelvollisuus korostaa työnantajan velvollisuutta punnita perusteen lainmukaisuutta.

Määräaikaisten työsopimusten käyttöön voidaan vaikuttaa määräaikaisen sopimuksen solmimiselle säädetyillä edellytyksillä ja määräaikaisten sopimusten käytön valvonnalla. Määräaikaisuuden perustetta koskevalla ohjeistuksella ja yleisellä tiedottamisella on myös vaikutusta määräaikaisten sopimusten käyttöön.

Määräaikaisten sopimusten käyttöä on mahdollista vähentää ottamalla työntekijöitä ns. pysyviksi sijaisiksi, jos sijaisten tarve on jatkuva. Valiokunta pitää tärkeänä, että tätä keinoa harjittaisiin mahdollisimman monilla työpaikoilla.

Yhteistoimintalain mukaisessa yhteistoimintamenettelyssä voidaan käydä keskusteluja työvoiman käyttötavoista. Työvoiman käyttötavoista käytävä keskustelu työnantajan ja henkilöstön välillä lisää määräaikaisten sopimusten käyttöperusteiden läpinäkyvyyttä ja sopimuksiin liittyvät epäselvyydet vähenevät.

Tärkeää on, että määräaikaisten sopimusten käyttöön kohdistuu myös asianmukainen viranomaisvalvonta. Valvontakäytännössä on todettu, että suuressa osassa tapauksista työntekijä ei ole ollut tietoinen määräaikaisen sopimuksen perusteesta. Ehdotetulla työsuojelun valvontalain muutoksella tehostetaan työsuojeluviranomaisen toimintaa heidän valvoessaan työsuhteiden ehtoja antamalla heille mahdollisuus edetä suoraan kehotusmenettelyyn.

Määräaikaisin sopimuksin työtä tekevät erityisesti synnytysikäiset naiset, mikä johtuu pitkälti sukupuolen mukaan eriytyneistä työmarkkinoista. Kun perhevapaita käyttävät erityisesti naiset, myös sijaisiksi palkataan yleensä naisia. Ehdotetuilla muutoksilla pyritään kiinnittämään erityistä huomiota käytettyihin määräaikaisuuksien perusteisiin sekä sopimusten ketjutuksiin. Tehostamalla valvontaa pyritään vähentämään perusteettomien määräaikaisten sopimusten

käyttöä ja parantamaan siten erityisesti naisten työmarkkina-asemaa.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella työelämä- ja tasa-arvovaliokunta ehdottaa,

että lakiehdotukset hyväksytään muuttamattomina.

Helsingissä 22 päivänä marraskuuta 2007

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Arto Satonen /kok
vpj. Jukka Gustafsson /sd
jäsen. Outi Alanko-Kahiluoto /vihr
Susanna Haapoja /kesk
Anna-Maja Henriksson /r
Esa Lahtela /sd
Jari Larikka /kok

Markus Mustajärvi /vas
Sanna Perkiö /kok
Paula Sihto /kesk
Katja Taimela /sd
Tarja Tallqvist /kd
Jyrki Yrttiaho /vas
vjäs. Krista Kiuru /sd.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Ritva Bäckström.